

NACRT

POLITIKA OTVORENIH PODATAKA GRADA PRIJEDORA

Naslov:

Politika otvorenih podataka Grada Prijedora

Opis:

Dokument ima za cilj utvrditi politiku otvorenih podataka za Grad Prijedor, odnosno, principe, prioritetna područja i skupove podataka, formate i **uslove** ponovnog korištenja podataka, organizaciju u provođenju aktivnosti otvaranja podataka, komunikaciju s korisnicima otvorenih podataka te aktivnosti izrade i praćenja planova za objavu otvorenih podataka, uzimajući u obzir visokovrijedne skupove podataka.

Ključne riječi:

otvoreni podaci, politka otvorenih podataka, institucije javnog sektora, portal otvorenih podataka, pristup informacijama, Grad Prijedor

Institucija:

UNDP u Bosni i Hercegovini

Pripremio:

Zoran Luša

Godina nastanka:

2021.

Verzija:

1.0

POLITIKA OTVORENIH PODATAKA GRADA PRIJEDORA

Svrha i ciljevi politike otvorenih podataka

Svrha Politike otvorenih podataka jest izgraditi i trajno razvijati okruženje **pogodno** za stvaranje nove društvene i **ekonomске** vrijednosti korištenjem podataka javnog sektora na području Grada Prijedora.

Usvajanjem Politike otvorenih podataka Grad Prijedor pokazuje predanost otvorenou, efikasnoj, odgovornoj i pristupačnoj vlasti. Pravovremeno objavljivanje javnih podataka je ključna komponenta takve vlasti. **Takođe, poboljšaće** se pružanje usluga građanima i privrednim subjektima, poboljšati koordinacija i efikasnost između odjeljenja unutar organa Grada Prijedora i ostalih partnerskih organizacija te povećati prilike za građanski angažman i ekonomski razvoj. Omogućavanje dostupnosti javnih podataka u otvorenim formatima namijenjenih ponovnoj upotrebi stvara novu vrijednost za građane, privredne subjekte, rukovodstvo organa, istraživače i medije i olakšava proaktivno pružanje informacija prema Zakonu o slobodi pristupa informacijama Republike Srbije i pratećim propisima. **Informacijske** tehnologije su ključna sredstva za otvorenu vlast i za dobro upravljanje. Uz povećanje transparentnosti i proaktivne odgovornosti organa, prilikom objave otvorenih podataka poseban prioritet **će biti** i zaštita privatnosti i sigurnost podataka, što znači da prije objave podataka lični podaci moraju biti uklonjeni.

Podaci javnog sektora na području Grada Prijedora **obuhvataju**, osim podataka organa Grada Prijedora, a uzimajući u obzir da je njihova djelatnost od opšteg i društvenog interesa za građane, i podatke javnih preduzeća u većinskom vlasništvu Grada Prijedora. U ostvarenju te svrhe, temeljni su ciljevi politike:

- Proaktivna objava javnih podataka uz osiguravanje maksimalne otvorenosti svih javnih podataka u skladu sa najvišim standardima kvaliteta i otvorenosti,
- Korištenje otvorenih podataka radi stvaranja nove društvene i **ekonomске** vrijednosti,
- Postizanje **visokog nivoa** znanja i svijesti o značaju otvorenih podataka i mogućnostima za njihovu ponovnu upotrebu u svrhu razvijanja novih vrijednosti,
- Pružanje okvira za podršku i obuku svih **pružaoca** podataka i izgradnju kapaciteta u upravljanju i korištenju,
- Povezivanje javnih tijela na **lokalnom nivou** i organizacija civilnog društva u **provodenju aktivnosti**.

Za ostvarivanje svrhe i ciljeva politike otvorenih podatka, ova Politika utvrđuje principe, formate i **uslove** ponovnog korištenja podataka, organizaciju u provođenju aktivnosti otvaranja podataka, komunikaciju s korisnicima otvorenih podataka te aktivnosti izrade i praćenja planova za objavu otvorenih podataka, uzimajući u obzir visokovrijedne skupove podataka. Ova politika otvorenih podataka odnosi se na sve službenike Grada Prijedora.

Principi politike otvorenih podataka

Otvaranje javnih podataka u svrhu društvenog i **ekonomskog** razvoja prepoznato je u Europskoj uniji. Osim toga, otvoreni podaci jedno su od ključnih područja Partnerstva za otvorenu vlast, globalne inicijative usmjerenе na jačanje transparentnosti, otvorenosti i korisničke orientacije uprave i vlasti.

Ovo su principi Politike otvorenih podataka Grada Prijedora koji su **identični** i u Međunarodnoj povelji o otvorenim podacima:

Zadana otvorenost

Princip zadane otvorenosti kaže da bi podaci trebali biti objavljeni i prije nego što se zahtjev za pristup informacijama **pošalje**. Organi vlasti moraju obrazložiti ukoliko se neki od podataka ne mogu objaviti, na primjer ukoliko je riječ o tajnim podacima ili ukoliko se na njih odnose **odredbe pravnih propisa** o zaštiti ličnih podataka. Građani moraju biti uvjereni da otvaranje podataka neće **kompromitovati** njihovo pravo na privatnost.

Pravovremenos i potpunost

Otvoreni podaci su vrijedni samo ukoliko su relevantni - odnosno ažurni i potpuni. Koliko god je to moguće, podržava se objava podataka u obliku u kojem su nastali.

Pristupačnost i korisnost

Objavljeni podaci bi trebali biti i u mašinsko čitljivom obliku te bi ih trebalo lako pronaći (putem portala otvorenih podataka). Bitno je i voditi se činjenicom da bi podatke trebali pronaći i svi korisnici, bez obzira na vizualne, slušne, motoričke ili kognitivne poteškoće (privremene ili trajne). Koliko god je to moguće, objavljeni podaci bi trebali biti besplatni, uz **definisanje uslova** korištenja po modelu Creative Commons licenci. U **izuzetnim** slučajevima trebalo bi uzeti u obzir potrebu da se ne ometa normalan rad organa vlasti od kojih se zahtjeva da ostvare prihod kako bi pokrila znatan dio svojih troškova u vezi s obavljanjem svojih javnih **zadataka**.

Usporednost i interoperabilnost

Podaci imaju multiplikacijski efekt. Što je više kvalitetnih skupova podataka, lakše ih je **kombinovati** te potencijalna vrijednost postaje veća. Za ovaj princip ključna je upotreba uobičajenih standarda za podatke.

Za bolje vladanje i građanski angažman

Otvoreni podaci imaju kapacitet da građani (i razna odjeljenja unutar organa vlasti) imaju bolji uvid u ono što rade organi vlasti. Ovakva transparentnost može poboljšati javne usluge.

Za uključivi razvoj i inovacije

Otvoreni podaci mogu djelovati na ekonomski razvoj. Na primjer, bolji pristup podacima može djelovati na efikasnije rezultate u poljoprivredi ili djelovati na sprečavanje klimatskih promjena. Ujedno, mnogi preduzetnici mogu zaraditi korištenjem otvorenih podataka, a time posredno i javni prihodi potrebni za financiranje organa vlasti.

Portal otvorenih podataka Grada Prijedora

U svrhu lakšeg pretraživanja dostupnih skupova podataka koji se bez ograničenja mogu slobodno koristiti, Grad Prijedor uspostavlja Portal otvorenih podataka. Riječ je o **čvoru podataka** za prikupljanje, kategorizaciju i distribuciju otvorenih podataka javnog sektora, na pristupačan način, u mašinsko čitljivom obliku i u skladu s otvorenim standardom. Portal će se uspostaviti najkasnije 6 mjeseci od datuma usvajanja ove politike.

Putem napredne pretrage olakšava se pronađak traženih skupova podataka koje su svrstane i u **definesanim** kategorijama. Pored opcija za preuzimanje skupova podataka, moguća je i vizualizacija podataka (grafikoni, pregled podataka na mapi, itd.).

Metapodaci na portalu **će biti** dostupni na način da ih portal otvorenih podataka više administrativne jedinice (npr. na **nacionalnom nivou**) automatski preuzme. **Takođe**, za korisnike portala **će biti** omogućen i **direktni i automatizovan** pristup objavljenim skupovima podataka (putem aplikacijskog programskog **interfejsa - API**).

Građani i poslovni subjekti, osim pretraživanja podataka, mogu unijeti informacije o slučajevima korištenja otvorenih podataka/aplikacijama koje koriste otvorene podatke i predložiti objavu novog skupa podataka.

Formati skupova podataka i uslovi ponovnog korištenja

Grad Prijedor će skupove podataka namijenjene ponovnoj upotrebi objavljivati u formatima koji su otvoreni, odnosno onima koje je moguće otvoriti na bilo kojem **računaru** bez potrebe za instalacijom licenciranih programa. **Formati** za strukturirane skupove podataka koji su namijenjeni ponovnoj upotrebi uključuju ove formate podataka:

- CSV
- TSV
- XML
- JSON
- ODF
- RDF

Za geopodatke **će se koristiti** ovi formati podataka:

- Shapefile
- GeoJSON
- GML
- KML
- WKT

Objavljeni skupovi podataka neće sadržavati lične podatke ili bilo kakve druge **povjerljive** podatke.

Uslovi korištenja svakog skupa podataka **će biti definisani** standardnim otvorenim Creative Commons licencama, pri čemu će se, gdje god je to moguće, koristiti licenca **CC - BY (Creative Commons - Imenovanje)** koja omogućava neograničenu upotrebu, obradu i distribuciju skupa podataka uz obavezno navođenje izvora podataka. Ova licenca napravljena je kako bi se povećala otvorenost i minimizirale restrikcije u korištenju podataka.

Prioriteti za objavu otvorenih podataka

Prioritetna područja za skupove podataka predstavljaju visokovrijedne skupove podataka, što je prepoznato i u Direktivi (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. juna 2019. o otvorenim podacima i ponovnoj upotrebi informacija javnog sektora.

Visokovrijedni skupovi podataka su oni koji imaju veliki potencijal za:

- stvaranje važnih društveno-ekonomskih koristi ili koristi za **zaštitu životne sredine** te inovativnih usluga,
- stvaranje koristi za veliki broj korisnika,
- pružanje pomoći u ostvarivanju prihoda,
- **kombinovanje** s drugim skupovima podataka.

Riječ je o ovim **tematskim kategorijama**:

1. Geoprostorni podaci
2. **Posmatranje Zemlje i životne sredine**
3. Meteorološki podaci
4. Statistički podaci
5. Privredni subjekti i vlasništvo nad privrednim subjektima
6. Mobilnost

Osim navedenih prioritetnih područja, **biće osigurana** redovna komunikacija s dionicima koji koriste podatke kako bi se utvrdila potražnja za pojedinim skupovima podataka. Svaka **organizaciona** jedinica Grada Prijedora dužna je uzeti u obzir pri utvrđivanju potražnje i javne zahtjeve za slobodan pristup informacijama i, kada god je to moguće, objavljivanje skupova podataka uskladjuje sa podnesenim zahtjevima.

Prioritet u objavi skupova podataka mogu imati i podaci koji se već nalaze u pojedinim sistemima te nisu potrebne značajne aktivnosti za njihovu objavu kao otvoreni podaci.

Radna grupa za Portal otvorenih podataka

Gradonačelnik imenuje Radnu grupu za Portal otvorenih podataka. Radna grupa će obavljati aktivnosti vezane **uz**:

- izradu i ažuriranje godišnjeg plana objave skupova podataka za ponovnu upotrebu, uzimajući u obzir prioritete za objavu otvorenih podataka i podnesene zahtjeve za slobodan pristup informacijama,

- objavu skupova podataka za ponovnu upotrebu i osiguravanje objave ažurnih verzija skupova podataka, uzimajući u obzir informacije na koje se primjenjuju odredbe relevantnih zakonskih i podzakonskih propisa o zaštiti ličnih i **povjerljivih** podataka,
- redovnu komunikaciju sa službenikom za odnose sa javnošću i slobodan pristup informacijama,
- komunikaciju s nadležnim **organima** za zaštitu podataka,
- komunikaciju s dionicima koji koriste podatke,
- saradnju s međunarodnim organizacijama u oblasti jačanja kapaciteta za primjenu koncepta otvorenih podataka,
- izvještavanje Gradonačelnika o aktivnostima radne grupe,
- uređivanje Portala otvorenih podataka Grada Prijedora,
- ostale aktivnosti vezane uz proaktivnu objavu informacija za ponovnu upotrebu (na primjer, promocija otvorenih podataka, organizacija hackathona...).

Radna grupa **će imati** minimalno 10 članova, od kojih:

- barem jedan član **specijalizovan** za zaštitu podataka i za pristup informacijama,
- barem jedan član **specijalizovan** za informaciono-**kommunikacione** tehnologije,
- ostali članovi iz **organizacionih** jedinica koje su nadležne za visokovrijedne i ostale skupove podataka predviđenih planom za objavu otvorenih podataka.

U rad radne grupe mogu se po potrebi uključiti i predstavnici preduzeća čija je osnovna djelatnost od opšteg i društvenog interesa za građane Prijedora, kao i predstavnici privatnog sektora i civilnog društva.

Radna grupa će se u punom sastavu sastajati minimalno 2 puta godišnje s primarnim ciljem donošenja plana objave skupova podataka za ponovnu upotrebu, utvrđivanja statusa plana objave skupova podataka i njegovog eventualnog ažuriranja, razmatranja podnesenih zahtjeva za slobodan pristup informacijama u svrhu otvaranja traženih podataka putem Portala otvorenih podataka Grada Prijedora, kao i ostalih aktivnosti vezanih uz rad Radne grupe.

Pri izvršavanju redovnih aktivnosti koje uključuju objavu pojedinih skupova podataka, radna **grupa** se može sastati i u užem sastavu koji uključuje člana **specijalizovanog** za zaštitu i za pristup informacijama, člana **specijalizovanog** za informaciono-**kommunikacione** tehnologije i člana iz **organizacione** jedinice nadležne za skup podataka čiji je proces objave u **toku**.

Plan objave skupova podataka za ponovnu upotrebu izrađuje se i donosi na godišnjem nivou, pri čemu svaka **organizaciona** jedinica treba doprinijeti postizanju ciljeva **navedenih** u tom dokumentu koji priprema Radna grupa za Portal otvorenih podataka. Plan sadrži sljedeće elemente:

- popis skupova podataka koji se namjeravaju otvoriti u narednih godinu dana, zajedno sa kratkim opisima skupova podataka, okvirnim vremenskim rokom za objavu skupova podataka na Portalu otvorenih podataka Grada Prijedora, frekvenciju ažuriranja skupa podataka (uz **najdalji** period jednom godišnje) i nadležnom **organizacionom** jedinicom za svaki skup podataka,
- sažeta informacija o aktivnostima Radne grupe za Portal otvorenih podataka,
- sažeta informacija o skupovima podataka koje je do **trenutka** objave Plana objavila svaka **organizaciona** jedinica.

USVAJANJE POLITIKE OTVORENIH PODATAKA

Dokument Politike otvorenih podataka Grada Prijedora Skupština Grada Prijedora može usvojiti zaključkom.

Primjer zaključka:

Na osnovu člana 82. stav 3. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik Republike Srpske, broj 97/16, 36/19") i člana 39. Statuta grada Prijedora ("Službeni glasnik Grada Prijedora", broj: 12/17) i člana 142. Poslovnika Skupštine Grada Prijedora ("Službeni glasnik Grada Prijedora", broj 2/18 i 2/20), donosi

ZAKLJUČAK

o usvajanju Politike otvorenih podataka Grada Prijedora

1. Usvaja se Politika otvorenih podataka Grada Prijedora.
2. Ovaj Zaključak stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Grada Prijedora".

Broj: XX-XXX-XX/2X

PREDSJEDNIK SKUPŠTINE GRADA

Prijedor,

Ime i prezime

Datum: XX.XX.202X. godine